

Book Review
หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ
การบริหารการศึกษา
 (Principles, Theories and Practices
 of Educational Administration)
 โดย ไชยา ภาวะบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร*

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียน

มีตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีประสบการณ์ทางการบริหารประธานกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และประธานกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาและภาวะผู้นำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร นอกจากนั้นเคยทำหน้าที่ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ กรรมการสภา (ตัวแทนสภาคณาจารย์) กรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา ใน อ.ก.ค.ศ. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานเข้าสู่ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ

สาระสำคัญของหนังสือ หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ การบริหารการศึกษา (Principles, Theories and Practices of Educational Administration)

ในปี 2560 ประเทศไทยได้ทำการปฏิรูปการศึกษาในหลายๆ ด้านทั้งการปฏิรูปโครงสร้าง การปฏิรูปบุคลากร และปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งการปรับเปลี่ยนทั้งแนวคิด วิธีการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหาร การศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนทัศน์ให้ทันกับกระแสสังคม กระแสโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านแนวคิด วิธีการ ทักษะ และเทคนิคการบริหารสมัยใหม่ รวมทั้งการบริหารตามโครงสร้างการปฏิรูป การศึกษาของไทย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด เอกสารคำสอนเล่มนี้ เป็นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ได้เพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานทางการบริหารและทฤษฎีทางการบริหาร การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง องค์การ แนวคิดทางการบริหารที่สำคัญ เทคนิคและทักษะที่สำคัญในการบริหารการศึกษา การบริหารการศึกษาไทยยุค ปฏิรูปการศึกษา และการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาหรือ

* บรรณาธิการ วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักทฤษฎี และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การของตนต่อไป ซึ่งผู้เขียนได้ปรับปรุงเนื้อหาสาระให้ทันสมัยทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยมีเนื้อหาสาระสำคัญคือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และวิวัฒนาการของกระบวนการทฤษฎีการบริหาร ทฤษฎีรูปแบบ และระบบบริหารการศึกษา การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารความขัดแย้ง และการบริหารความเสี่ยงภาวะผู้นำ จิตวิทยาการบริหาร และการเจรจาต่อรอง การจัดการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบริหารคุณภาพการศึกษา และการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ทฤษฎีและหลักการบริหารการศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถาบันการศึกษาและสถานศึกษา และแบ่งเป็นบทเพื่อความชัดเจนประกอบด้วย บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานและทฤษฎีทางการบริหาร มีเนื้อหาที่สำคัญคือ ความหมาย ความสำคัญของทฤษฎี วิวัฒนาการของทฤษฎี ศาสตร์และศิลป์ของการบริหาร ทรัพยากรทางการบริหาร ทักษะของผู้บริหาร กระบวนการบริหาร บทที่ 2 การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงองค์การ มีเนื้อหาที่สำคัญคือ การวิเคราะห์องค์การ โครงสร้างองค์การและสายการบังคับบัญชา หลักการจัดการองค์การที่ดี วัฒนธรรมองค์การ บรรยากาศองค์การ ประสิทธิภาพองค์การ การประเมินผลการพัฒนาองค์การ บทที่ 3 แนวคิดทางการบริหารที่สำคัญ มีเนื้อหาที่สำคัญคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารตามวัตถุประสงค์ การบริหารโดยการเดิน การแบบบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม การบริหารแบบ Six Sigma บทที่ 4 เทคนิคและทักษะสำคัญในการบริหารการศึกษา มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ผู้นำ ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารกับความเป็นเลิศในเชิงการบริหาร บทที่ 5 การบริหารการศึกษาไทยยุคปฏิรูปการศึกษา มีเนื้อหาที่สำคัญคือ การกระจายอำนาจ การมอบหมายงาน ความเป็นมาของการปฏิรูปการศึกษา โครงสร้างการบริหารการศึกษาปัจจุบัน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดใช้เป็นเอกสารคำสอน รายวิชา 71065113 อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และผู้สนใจอื่นๆ ที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

ปัจจุบันความเจริญของศาสตร์ทางการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีทฤษฎี มีข้อมูล กระบวนการในการศึกษาค้นคว้า โดยวิธีการวิทยาศาสตร์ จนได้รับการยอมรับ สามารถจะนำมาฝึกฝนให้การศึกษาอบรมกับผู้นำหรือผู้บริหารรุ่นใหม่ให้เกิดแนวคิดนำมาปฏิบัติงานบริหารจัดการได้จนประสบความสำเร็จ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ผู้บริหารต้องเป็นมืออาชีพ พัฒนาตนเองให้มีมาตรฐานทางวิชาชีพมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแล กำหนดหลักประกันเบื้องต้นคือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจึงจะบริหารได้ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับคนในองค์การ มองว่าองค์การมีชีวิตมีคนจำนวนมากมาทำงานร่วมกัน องค์การเป็นระบบที่เปิดเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารจะต้องอาศัยคนอื่นทำงานให้องค์การประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การทำงานกับคน กลุ่มคน การบริหารงานจึงเริ่มซับซ้อนและเริ่มมีความยุ่งยากมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารต้องนำศาสตร์หลายศาสตร์มาประยุกต์ใช้อย่างมีศิลป์ จึงจะประสบความสำเร็จได้เพราะต่างคน ต่างเวลา ต่างโอกาส และสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน แม้เป็นผู้บริหารคนเดียวกัน ตัดสินใจในการบริหารงานโรงเรียนหนึ่งอาจจะประสบความสำเร็จ และก็ตัดสินใจเหมือนกันกับอีกโรงเรียนหนึ่งก็อาจจะไม่สำเร็จ ผู้บริหารควรยึดแนวทางให้ความสำคัญในการบริหาร จำเป็นต้องอาศัยทั้งหลัก ทฤษฎีซึ่งเป็นศาสตร์ทางการบริหาร และแนวคิดวิธีทางที่เหมาะสมซึ่งเป็นศิลป์ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับคนกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานพอใจ และทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ก็ขึ้นกับผู้บริหารมีทั้งศาสตร์และศิลป์โดยสมบูรณ์

สำหรับเนื้อหาที่ผู้รีวิวได้นำเสนอในการรีวิวหนังสือเล่มนี้นั้น เป็นเพียงเนื้อหาบางส่วน หากผู้อ่านมีความสนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสือฉบับเต็ม ตามรายละเอียดของหนังสือที่ผู้รีวิวได้ให้ไว้ ณ ตอนต้นของการรีวิวนี้

เอกสารอ้างอิง

ไชยา ภาวะบุตร. (2560). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ การบริหารการศึกษา (Principles, Theories and Practices of Educational Administration)*. ฉบับปรับปรุง 2560. สกสทศ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร